[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 432: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 322

ਪਟੇਲ ਬਾਬੂਭਾਈ ਮਨੇਹਰਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

(2014 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1388)

05 ਮਾਰਚ 2025

[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਯਾਨ,* ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਚਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਪੈਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ss.306 ਅਤੇ 114 - ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਹੋਈ - ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਸੀ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 114 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ -ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ 25.04.2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 14.05.2009 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਦੇਰੀ ਹੈ - ਘਟਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ - ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਸਬੂਤ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ - ਜਦੋਂ 25.04.2009 ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ - PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ PW-7 ਕੋਲ ਸੀ - ਇਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ - PW-6 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭਤੀਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਫਿਰ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ

ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ PW-7 ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ - ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, PW-7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਭਰਾ PW-6 ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਭੱਜ ਗਿਆ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਹਿਣੇ (ਗਹਿਣੇ) ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੋਈ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਜਾਂ ਪਾਸਬੁੱਕ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਇਸ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਸਬ-ਸਟ੍ਰੇਟਮ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧੇ ਗਏ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਹੈਂਡਰਾਈਟਿੰਗ ਐਕਸਪਰਟ ਨੂੰ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ - ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ - ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 31, 33, 34, 35, 36, 38, 41, 45, 46]

ਸਬੂਤ - ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ - ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 42-44]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ [2001] ਸਹਾਇਤਾ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 247: (2001) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618; ਚਿਤਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ) [2009] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 230: (2009) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 605; ਅਮਲੇਂਦੂ ਪਾਲ ਉਰਫ਼ ਝੰਟੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ [2009] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 836: (2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 707; ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 703: (2019) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 301; ਰਾਜੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2020) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 359; ਅਮੁਧਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 2024 INSC 244; ਕਮਰੂਦੀਨ ਦਸਤਗੀਰ ਸਨਾਦੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2024) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ SC 3541; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 2024 INSC 1020; ਸੰਜੂ @ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 668 : (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 371; ਕੁਮਾਰ @ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2024] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329 : 2024 INSC 156; ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਸੁਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 529; ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. [1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 249 : (1980) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 704; ਕੇਸ਼ਵ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2010] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 151: (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 286 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860; ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ; ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ; ਭੜਕਾਉਣਾ; ਧਾਰਾ 306 IPC; ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ; ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਰਨ; ਅਸੰਗਤ ਗਵਾਹੀ; ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ; ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ; ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ; ਪੰਚਨਾਮਾ; FIR ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ; ਮਾਹਰ ਸਬੂਤ; ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ; ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸੇਵਨ; ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਰਾਏ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2014 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1388

2011 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰਬਰ 626 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 17.12.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ:

ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਜੀਵ ਗੁਪਤਾ, ਭਾਨੂ ਕਪੂਰ, ਜੇ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਵਕੀਲ:

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾਨਵਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਘਿਲਦਿਆਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵਯਾਨੀ ਭੱਟ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਉੱਜਲ ਭੂਯਾਨ, ਜੇ.

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੁਆਰਾ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 626 ਵਿੱਚ 17.12.2013 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

2. ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮੇਹਸਾਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 12.05.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੇਸ ਨੰ. 53/2009 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 306 ਅਤੇ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ (ਆਰਆਈ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ 10,000.00 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 626 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 796 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 17.12.2013 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮਹਿਸਾਣਾ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ) ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 17.12.2013 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ SLP (Crl.) ਨੰਬਰ 2809/2014 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 07.04.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। 04.07.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 17.10.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। 11.05.2015 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 14.09.2015 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

6. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੈਬਾਲਾਬੇਨ ਨੇ 14.05.2009 ਨੂੰ ਮੇਹਸਾਣਾ ਤਾਲੁਕਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ 25.04.2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8:00 ਵਜੇ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਅਮੀਪੁਰਾ ਵਾਟਰ ਪਾਰਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 01:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ, ਜੈਅੰਤੀਭਾਈ ਕਾਲੀਦਾਸ, ਉਸਦੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੱਸ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਈ ਅਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਇੱਕ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗੀ, ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਖਬਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਆਈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਮੇਹਸਾਣਾ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

6.1. ਜੈਬਾਲਾਬੇਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਜਯੰਤੀਭਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਗੀਤਾਬੇਨ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲਈ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣੇ ਪਏ।

6.2. ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਜਯੰਤੀਭਾਈ ਨੇ ਗੀਤਾਬੇਨ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਜਸੀਬੇਨ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਹਿਆਭਾਈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬਾਬੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਪਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਉਹ ਗਹਿਣੇ (ਗਹਿਣੇ) ਵੀ ਲੈ ਗਏ।

6.3. ਜੈਬਾਲਾਬੇਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੈਂਟ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਜੀਜੇ ਜੈਅੰਤੀਭਾਈ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੋਟ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਗੀਤਾਬੇਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਗੀਤਾਬੇਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਿਆ ਸੀ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ.ਸੀ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 107/2009 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੇਹਸਾਣਾ ਤਾਲੁਕਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 306/114 ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ('ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੇਹਸਾਣਾ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਮੇਹਸਾਣਾ (ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 53/2009 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ 14 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (Cr.P.C.) ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ।

8. ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 12.05.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 306/114 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2)(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਲਈ ਕੈਦ ਅਤੇ 10,000.00 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 306/114 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਡਿਫਾਲਟ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 626 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 796/2011 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 17.12.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11.1. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇੜਲੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 20 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਕਥਿਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11.3. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਜਯੰਤੀਭਾਈ ਕਰਸ਼ਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11.4. ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਇਹ ਅਤਿਅੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11.5. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 306/114 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ (ਉਦਾਹਰਣ 33) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਸਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ।

12.1. ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਿਸਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

14. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

15. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਧਾਰਾ 309 ਆਈਪੀਸੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪਰਾਧ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇਗਾ ਪਰ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਹੈ ਜੋ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16. ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ 'ਉਕਸਾਉਣਾ' ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਵਿੱਚ 'ਉਕਸਾਉਣਾ' ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼

ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਦੋ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹਨ। ਵਿਆਖਿਆ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ 2 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

17. ਧਾਰਾ 114 ਆਈਪੀਸੀ ਧਾਰਾ 107 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 114 ਆਈਪੀਸੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਕੰਮ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

18. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਕਿਸੇ ਕੰਮ' ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਉਕਸਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ, ਭੜਕਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ। 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨਾਲ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿਰੰਤਰ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਤਾਂ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁੱਸੇ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ 'ਉਕਸਾਉਣਾ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਿਤਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਜਾਂ 'ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ' ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਉਕਸਾਉਣਾ, ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਉਕਸਾਉਣ' ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ:

---

1 (2001) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618

2 (2009) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 605

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਚੁੱਪ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਧੱਕਦਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅੱਗੇ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੜਕਾਉਣ, ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਭੜਕਾਹਟ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿ-ਸੰਯੋਜਕ ਹੈ।

20. ਅਮਲੇਂਦੂ ਪਾਲ ਉਰਫ਼ ਝੰਟੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਕੰਮ (ਕਾਰਨਾਂ) ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 306 ਅਤੇ 107 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

22. ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨੇੜਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਰਦਾਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

3 (2010) 1 SCC 707 4 (2019) 17 SCC 301

5 (2020) 15 SCC 359 6 2024 INSC 244

23. ਅਮੁਧਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਬਚੇ।

24. ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਕਮਰੂਦੀਨ ਦਸਤਗੀਰ ਸਨਾਦੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਆਮ ਹਨ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਮਲ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਇਰਾਦਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

25. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ:

14. ਧਾਰਾ 306 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹਨ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ ਨਾਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਵੇ।

25.1. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੂ @ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਸੇਂਗਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ.9 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਨੇੜਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

26. ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਓ ਹੁਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਏ।

27. PW-2 ਜਯਾਬਾਲਾਬੇਨ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ (ਅਪ੍ਰੈਲ) ਦੀ 25 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ

ਉਹ ਵਾਟਰ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਲਿੰਚ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 5 ਬੱਚੇ, 3 ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ 2 ਮੁੰਡੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਗਬਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

27.1. ਲਿੰਚ ਦੀ ਗੀਤਾਬੇਨ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਦੋਸਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਘਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। PW-2 ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕੁਝ "ਕਾਲੀ ਕਲਾ" ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਗੀਤਾਬੇਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ।

27.2. 25.04.2009 ਨੂੰ, PW-2 ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਟਰ ਪਾਰਕ ਗਈ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ, ਇੱਕ ਜਯੰਤੀਭਾਈ ਕਾਲਾਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੱਸ ਬਿਮਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਵੇਖੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

27.3. PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਚੀ (ਨੋਟ) ਮਿਲੀ। ਉਸਨੇ ਉਹ ਨੋਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਇੰਨੀ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਨੋਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ, ਉਸਨੇ 14.05.2009 (ਉਦਾਹਰਨ 22/1) ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

27.5. PW-2 ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 25.04.2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 14.05.2009 ਅਤੇ 15.05.2009 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਲਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਡਾਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 1,20,000.00 ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਦੀ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਚਿੱਟ (ਨੋਟ) ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਜੀਜੇ (PW-7) ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ। 25.04.2004 ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ।

---

7 (2024) SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 3541 8 2024 INSC 1020

9 (2002) 5 SCC 371

27.6. ਵੱਡੇ ਜੀਜੇ (PW-7) ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ PW-2 ਨੂੰ ਨੋਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਨੋਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ 25.04.2009 ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਨੋਟ PW-7 ਨਾਲ ਸੀ। PW-2 ਨੋਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ: ਗੀਤਾਬੇਨ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3) ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਗੀਤਾਬੇਨ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਗੀਤਾਬੇਨ ਦਾ ਪਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਗੀਤਾਬੇਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਏ ਸਨ।

27.7. PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। PW-2 ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨੋਟ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਏ ਸਨ।

28. ਅੰਮ੍ਰਿਤਭਾਈ ਕਰਸ਼ਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰਿਸ PW-6. ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਭਤੀਜੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਪਾਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਸਦਾ ਦੂਜਾ ਭਰਾ ਜੈਅੰਤੀਭਾਈ (PW-7) ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ, PW-6 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ 3-4 ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ।

29. PW-7 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ, ਜੈਅੰਤੀਭਾਈ ਕਰਸ਼ਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਘਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਭਾਈ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 108 ਡਾਇਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। PW-7 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੋਟ ਕਿਸਨੇ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋਈ।

29.1. ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।
29.2. ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੋਟ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਗੀਤਾਬੇਨ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3) ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ 15.05.2009 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਨੇ ਗੀਤਾਬੇਨ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਬੇਨ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਗਹਿਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

30. PW-11 ਚੰਪਾਬੇਨ ਨਥਾਲਾਲ, ਮਹਿਲਾ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 14.05.2009 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 17/09 ਮਿਤੀ 24.04.2009 (sic) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਘਟਨਾ 25.04.2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ PW-2 ਦੁਆਰਾ 14.05.2009 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਭਾਵੇਂ 25.04.2009 ਨੂੰ ਜੀਡੀ ਐਂਟਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 14.05.2009 ਅਤੇ 15.05.2009 ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਣਜਾਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

32. ਪੀਡਬਲਯੂ-11, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ 14.05.2009 ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਹੋਣ ਲਈ ਆਈ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਾਇਰੀ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 17/09 ਮਿਤੀ 24.04.2009 ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ; ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

33. ਘਟਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ। PW-2 ਨੇ ਆਪਣੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਘਰ ਆਈ ਸੀ। ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਦੇਖੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇਖੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਅਸੰਗਤ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਉਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।

34. ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, PW-2 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ PW-7 ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ 25.04.2009 ਨੂੰ ਪੰਚਨਾਮਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ PW-7 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਫਿਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ।

35. ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸੰਗਤੀ ਹੈ। PW-6 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਭਤੀਜੀ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ (ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ) ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ, PW-7 ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, PW-7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਭਰਾ PW-6 ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਰਾ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਦੇ ਘਰ ਭੱਜਿਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੁਠਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

36. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਹਿਣੇ (ਗਹਿਣੇ) ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਜਾਂ ਪਾਸਬੁੱਕ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਸਬ-ਸਟ੍ਰੇਟਮ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ।

37. ਕਥਿਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਵੱਲ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਡਾਇਕਲੋਰਵੋਸ ਆਰਗੈਨੋਫੋਸਫੋਰਸ ਨਾਨ-ਥਿਓ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ, ਡਾ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਕਸ਼ਮਣਦਾਸ, ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਵਿੱਚ 400 ਸੀਸੀ ਕੌਫੀ ਰੰਗ ਦਾ ਬਦਬੂਦਾਰ ਤਰਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਨੋਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹੀ ਡਾਇਕਲੋਰਵੋਸ ਆਰਗੈਨੋਫੋਸਫੋਰਸ ਨਾਨ-ਥਿਓ ਜ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

38. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧੇ ਗਏ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੋਈ ਬੋਤਲ/ਕੰਟੇਨਰ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

39. ਕੁਮਾਰ @ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੇਵਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੱਤਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

46. .....ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੱਤਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਅਤੇ ਜੋ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖਾਧੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੱਤਿਆ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ।

40. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ (ਉਦਾਹਰਣ 33) ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਕਿਸ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਓ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਏ।

ਦਸ਼ਰਥਭਾਈ ਕਰਸਨਭਾਈ ਪਰਮਾਰ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਤੱਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਮੌਜੂਦਾ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਫਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਫਤਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇੜਤਾ ਵਧ ਗਈ। ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ 'ਕਾਲੀ ਕਲਾ' ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈਆਂ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬੇਸ਼ਰਮ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ₹0,000.00 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸਨੇ ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਜਿਹੀ ਬਲੈਕਮੇਲਿੰਗ ਕਾਰਨ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

41. ਸੁਸਾਈਡ ਨੋਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ (FSL) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। FSL, ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਹੈਂਡਰਾਈਟਿੰਗ ਐਕਸਪਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਹੈਂਡਰਾਈਟਿੰਗ ਐਕਸਪਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਐਕਸਪਰਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

42. ਸ਼ਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਬਨਾਮ ਸੁਬੋਧ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ), "ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਮਾਹਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਰਾਏ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਜੇ ਕਦੇ, ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਏ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

43. ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਪੂਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹੁੰਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

---

10. 2024 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 156

11. ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 529

12. (1980) 1 ਐਸਸੀਸੀ 704

13 (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 286

ਜਿੱਥੇ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯਕੀਨਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਪੁਸ਼ਟੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

44. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ਼ਵ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮਾਹਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

45. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੋਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ।

46. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 17.12.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 12.05.2011 ਦੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।



ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ